

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΣΕ ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΤΩΣΗ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ

Αν κανείς αναλογιστεί πως λίγο πριν τα τέλη της δεκαετίας του '80, εκεί στο 1987, ο Κώστας Σημίτης συγκέντρωνε σε κάποιο σπίτι στα Βόρεια Προάστια μία πρώτη ομάδα αντιλαϊκιστών του εκσυγχρονιστικού μπλοκ του ΠΑΣΟΚ, ενδεχομένως να αντιλαμβανόταν πως αυτή η δεξιά μενένη έκτοτε αυγάτισε. Γύρω από αυτό τον άξονα περιστροφής αναπτύχθηκε μία κεντρόφυγος δυναμική απόμων, γιατί όχι και ιδεών, με ένα βασικό χαρακτηριστικό. Τη δημιουργία ενός αντίστοιχου στο βαλκανικό λαϊκισμό, που είναι μία ιδιαίτερη παραφυάδα του λατινοαμερικανικού περονισμού με στοιχεία οθωμανικά ως προς την κοινωνία και εθνικιστικά ως προς την ανάγνωση της Ιστορίας. Πού ανιχνεύεται άραγε η αριστερή σκέψη σε αυτά;

Σε μια κώρα-κοινωνία όπου η «αλφαράτη» μιας φιλελεύθερης σύγχρονης μεταπολεμικής κοινωνίας, όπως δομήθηκε στη Γαλλία, τη Γερμανία, τη Βόρειο Ιταλία, την Ολλανδία, τη Σουηδία και τη Μεγάλη Βρετανία, ήταν άγνωστη έως και απωθητική, έπρεπε να καλυφθεί μία τεράστια απόσταση.

Στην Ευρώπη, μέσα από μια χύτρα βρασμού στα πανεπιστήμια, στο σινεμά, στη λογοτεχνία και στα υπόγεια στέκια στο Παρίσι, το Λονδίνο και το Αμβούργο, όπου σφυρι-λατίθηκε η «πρωτοπορία» με την τζαζ, τον Καμί, τον Σαρτρ και τον Γκοντάρ, αλλά και τους αντιψυχιάτρους της Χαϊδελβέργης ή της Τεργέστης, την πληθωρική Σιμόν Ντε Μπουζουάρ αλλά και με τα μπνύματα του Astor Studio της Νέας Υόρκης, συντάχτηκε ένα άτυπο αλφάβιτο πολιτικο-κοινωνικής συμπεριφοράς. Εκεί δημιουργήθηκε ο πυρήνας του Καστοριάδη, εκεί αμφισβητήθηκε ο υπαρκτός σοσιαλισμός, εκεί εξερράγη ο Μάνης του '68, εκεί ωρίμασαν τα «Σταφύλια της οργής», οι «Άγριες φράουλες», ο Μπουκόφσκι και κυρίως το «Όύτε Θεός ούτε Μαρξ» ή «Έρως και Πολιτισμός». Κάποιοι δούλεψαν το «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» και διάβασαν τον Ράιχ ή περιπλανήθηκαν στην «Κοινωνία του Θέαματος» περνώντας και μια βόλτα από το «Προσκύνημα στην Καταλονία». Ανεξάρτητα από τις πολιτικές προσεγγίσεις, γαλβανίστηκε μια νέα νοοτροπία συμπεριφοράς στην κοινωνία, την οικονομία, την οικογένεια, τη θρησκεία, τον πολιτισμό, αλλά και μία διαφορετική ανάγνωση της Ιστορίας.

Στην Ελλάδα το «κενό» καλύφθηκε «τσάτρα-πάτρα», όπως θα έλεγαν και οι Τούρκοι. Κομβικό σημείο το 1989. Η συντριβή του Μπτοστάπη από τον δίδι πλικιώμενο πολιτικά Σαμαρά, οδήγησε τον υπέργρυπο Ανδρέα μετά το 1993 στα ευρωπαϊκά μονοπάτια και κατόπιν στον Σημίτη. Γύρω του συγκρότηθηκε ένας πυρήνας-μείγμα προοδευτισμού και φιλελεύθερισμού με κάποια ευαισθησία στο κοινωνικό κράτος. Τα «ταμπού» περί ε-

πιστροφών στις ρίζες, περί σοσιαλισμού και εθνικής κυριαρχίας παραχώρησαν τη θέση τους στον αντικρατισμό, την ευρωπαϊκή προοπτική, τη συμβίωση με τους γείτονες, την πρώτη, έστω, προσπάθεια αποδοχής του διαφορετικού. Πάνω απ' όλα «δουλεύτηκε» το νέο concept της δημιουργίας σύγχρονων θεσμών που θα κατοχύρωναν τα ανθρώπινα δικαιώματα αλλά και τις κοινωνικές σχέσεις στη βάση της ανοχής, τις οικονομικές σχέσεις στη βάση της σύγχρονης αντίληψης περί υγιούς, ανταγωνιστικής, μη κρατικοδίαιτης, μη διαπλεκόμενης στο μέτρο του δυνατού, καινοτόμου και παραγωγικής οικονομίας.

Η φάση κράτησε μία δεκαετία. Τα αιδιέξοδα σε μια χώρα που ποτέ της δεν αυτονομήθηκε διδήγουν την πολιτική στο πισωγύρισμα, τη διαφθόρα στην εξουσία, την εκπαίδευση στον επαγγελματικό συνδικαλισμό, την ελίτ στα παραμάγαζα των ΜΜΕ, τη δε ανάγνωση της Ιστορίας στα γαμψά νύχια ενός νέου λαϊκο-εθνικισμού. Το πείραμα απέτυχε μεν, αλλά μία δεξιά μενένη πυρήνας απόμων παρέμεινε. Είναι αυτός που ανέλαβε να πληρώσει τα σπασμένα μετά από μία καταστροφική διακυβέρνηση ενός «λιλιπούτειου» πολιτικά Καραμανλή και ενός νάνου ιστορικά Παπανδρέου, που λειτούργησαν ως σκιές εκείνων που τους κληροδότησαν τα αντίστοιχα ονόματα. Ψυχαναλυτικά είναι απολύτως δικαιολογημένη η στάση τους. Μόνο που η κοινωνία δεν μπορεί να είναι αποκλειστικά χώρος ψυχοθεραπείας για τους άτυχους απόγονους των πολιτικών τζακιών.

Την κρίση διαχειρίστηκε μία πετσοκομένη ελίτ. Ένας Στουρνάρας, ένας Παπαδόμος, ένας Ράπανος, ένας Γιαννίτσης, ένας Μπούταρης, ένας Καμίνης, τώρα ένας Χαρδούβελης, ένας Παπαστάύρου, δύο τρεις ομογενείς στα πανεπιστήμια της αλλοδαπής, και γύρω από αυτούς μία ομάδα που αντελίθιφθη επιτέλους πια ως ψυφιοπόίση του φορολογικού συστήματος και της συνταγογράφησης αποτελούν δυνητικά εκπλήρωση του δημοκρατικού δικαιώματος κάθε πολίτη σε μία εύνομη κοινωνία πολιτών που δεν βασίζεται στο συλλογικό ανακλαστικό της ρεμούλας και της κλοπής. Το αυτονότο, δηλαδή. Ο Θεοχάρης απομακρύνθηκε όχι για τα δύο μικρά λάθη στα οποία υπέπεσε τάχα μου, αλλά για να μπορούν απάραξοι να κυβερνήσουν οι Ντινόπουλος, Γιακουμάτος, Βούλτεψη, Παπακώστα και Ορφανός με το γνωστό, ντεμέκ φιλολαϊκό πρόσθιμο. Πρόκειται για την ομάδα του υποβαθμισμένου μεντιακού θεμοκοπίου όπου το κριτήριο για την κάθε τηλεοπτική εμφάνιση εξαρτάται από την ένταση της φωνασκίας και την ισχύ της αμφωφασίας.

Η κρίση λογικά θα πρόσφερε δυνατότητες εξαγίανσης του δημόσιου λόγου και της πο-

λιτικής συμπεριφοράς. Όλα τα παραπάνω εξαρτώνται από τις επιλογές των πολιτών. Οι πολίτες επέλεξαν προσφάτως. Η πολιτική ελίτ από την Κουμουνδούρου έως τη Συγγρού, μέσω Χαριλάου Τρικούπη, μίλησε για «μήνυμα κοινωνίας» μεταφράζοντας μεταφυσικά την έννοια της κοινωνικής δυσαρέσκειας. Πολλές φορές λαοί και κοινωνίες αυτοκτόνησαν. Πολλές φορές λαοί και κοινωνίες προέκριναν την επιβολή του ανθρώπινου πόνου σε άλλους λαούς. Πολλές φορές λαοί προτίμησαν και λάτρεψαν απάνθρωπες προτάσεις παρανοϊών πηγεών. Η ιστορία είναι πλήρης από αυτοκτονίες λαών, κοινωνιών και εθνών. Πολλές φορές οι ψυφιοφόροι έστειλαν διά της κάλπης λανθασμένα μπνύματα. Δεν υπάρχουν σοφοί λαοί. Υπάρχουν μόνο δημοκρατικοί ή μη δημοκρατικοί πολίτες. Υπεύθυνοι ή ανεύθυνοι ψυφιοφόροι. Τέρμα. Οι πολίτες επέλεξαν να διπλασιάσουν το ποσοστό της Χρυσής Αυγής στο Διστόμο, το σύμβολο της γερμανικής-ναζιστικής θυριωδίας. Δεν το έκανε ο κάθε Καστορίας, αλλά οι κατά κανόνα συνειδητοί ψυφιοφόροι.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΣΦΟΙ ΛΑΟΙ. ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ Η ΜΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ ΠΟΛΙΤΕΣ.

Ο αποτυπία της «παπανδρεϊκής κπουρικής» σε συνδυασμό με την επάρκεια της «καραμανλικής ανοποίας» κατήγαγαν μία νίκη σαρωτική κατά του εκσυγχρονιστικού εγχειρήματος. Οι φυλακές γέμισαν από εκδότες, ταμίες, επιχειρηματίες, πλιθίους, αμετροεπείς, φραύλους και απατεώνες. Οι βασικοί υπαίτιοι παρέμειναν ασφαλείς, μακριά από τα σίδερα. Οι πλατείες και τα καφενεία γέμισαν από οργισμένους τάχαμου, απλά δυσαρεστημένους, καλοβλεμένους, απαθείς, έντονα συντριπτικούς, καλοφαγάδες πολίτες του κράτους-πατερούλη. Μένουν πια οι λίγοι, οι άγνωστοι, τα πραγματικά θύματα της λαίλαπας. Νέοι άνθρωποι που θέλουν να ζήσουν, που σπουδάσαν και θέλουν να δουλέψουν, που ξενιτεύονται γιατί πρέπει να επιβιώσουν. Λίγοι επιστήμονες που σφρίγουνται δόντια και παραμένουν για να μην γκρεμιστεί συθέμελα ότι έχει στηθεί με κόπο σε αυτή τη χώρα. Ελάχιστοι ακαδημαϊκοί που αντιστέκονται στην κρατική κομματική καθοδήγηση. Μια δράκα καλλιτεχνών και λογοτεχνών που πασχίζουν να είναι αξιοπρεπείς. Μικρές ομάδες πολιτών που διατηρούν το δύνειρο, εφαρμόζουν τις αρχές ανθρώπινης αλληλεγγύης ή απλά κάνουν σωστά τη δουλειά τους. Καμία πεντακοσαρία νέοι επιχειρηματίες που έχουν ιδέες και καινοτόμες αντιλήψεις. Ο ανασχηματισμός της κυβέρνησης ανακοινώθηκε κατά τη θρησκευτική εορτή του Αγίου Πνεύματος από έναν πρωθυπουργό πλικιακά σχετικά νέο αλλά πολιτικά απολύτωμένο, με πολιτικά υλικά υπεραναμοχλεύμενά, με πατοσουλί Λαϊκής Δεξιάς και την τελευταία εφερεία ενός ικανού εκσυγχρονιστικού εργαλείου αποκλειστικά στην οικονομία. Η χώρα ψυχορραγεί, αλλά νομίζει πως επιβιώνει. □

→ n.georgiadisi@yahoo.com

